AVANSAREA PROCESULUI DE INTEGRARE EUROPEANĂ PRIN INTERMEDIUL EDUCAȚIEI ȘI AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

Liudmila CUROȘ[*]

CZU 37:061.1EU

Rezumat: *În articol se descrie rolul multiform al educației în contextul integrării europene a Republicii Moldova, subliniind impactul acestea asupra promovării valorilor europene, promovării mobilității, combaterii stereotipurilor și discriminării, și susținând formarea unei cetățenii europene active. Sunt menționate, de asemenea, schimbările transformatoare care au loc în diferite segmente ale societății din țările europene, cum ar fi: economia, piețele muncii, sistemele sociale și politica. Autorul accentuează modul în care educația din Republica Moldova se adaptează la aceste schimbări prin reforme profunde pentru a se alinia la obiectivele economice, sociale și politice.*

Se subliniază rolul semnificativ al Uniunii Europene în sprijinirea educației și formării, încurajarea multilingvismului, promovarea angajamentului civic și promovarea cercetării și inovării. Autorul subliniază importanța valorilor europene în formarea gândirii tinerii generații și în stimularea unui sentiment de identitate europeană alături de identitățile naționale și etnice. Autorul conchide că investițiile în educație sunt esențiale pentru dezvoltarea viitoare țări parte componentă a unei Europe unite care susține valorile comune, încurajează cooperarea între statele membre și pregătește cetățenii să participe activ la proiectul european.

Cuvinte-cheie: educație, promovare, aderare, valori, mobilitate.

ADVANCING THE EUROPEAN INTEGRATION PROCESS THROUGH EDUCATION AND TRAINING

Abstract: The *article describes the multifaceted role of education in the context of the European integration of the Republic of Moldova, emphasizing its impact on promoting European values, enhancing mobility,*

[*] **Liudmila CUROȘ,** cercetător științific stagiar, Universitatea de Stat din Moldova, ludmilacuros@mail.ru

combating stereotypes and discrimination, and supporting the formation of an active European citizenry. The transformative changes taking place in various aspects of society in European countries are also mentioned, such as the economy, labor markets, social systems, and politics. The author highlights how education in the Republic of Moldova is adapting to these changes through profound reforms to align with economic, social, and political objectives.

The significant role of the European Union in supporting education and training, encouraging multilingualism, promoting civic engagement, and fostering research and innovation is underscored. The importance of European values in shaping the thinking of the younger generation and in stimulating a sense of European identity alongside national and ethnic identities is emphasized. Investments in education are deemed essential for the future development of a country as part of a united Europe that upholds common values, encourages cooperation among member states, and prepares citizens to actively participate in the European project.

Keywords: education, promotion, accession, values, mobility.

Europa nu se rezumă doar la aspecte etimologice, geografice sau istorice, ea reprezintă, de asemenea, un mozaic complex de populații, cu toată diversitatea lor. Nu există o abordare a conceptului de "european" fără o perspectivă europeană asupra acestuia, iar această perspectivă este reflectată în scrierile lui Denis de Rougemont. În viziunea sa europeanul este un adevărat tezaur al Europei, el este un individ al contradicției creative, un dialectician care se întreabă în mod constant despre relația cu divinitatea, comunitatea și statul, europeanul este responsabil pentru vocația sa în cadrul societăților, și este simultan autonom și solidar, liber (dar nu în sensul individualist) și implicat, angajat (dar nu pasiv în sensul totalitar). Este un individ pasionat de diferență, dar deschis la dialog, chiar și în contexte conflictuale. Rougemont recunoaște că această descriere nu se aplică în mod automat la fenomenul cetățean european, dar se construiește printr-o educație europeană adecvată.

Integrarea induvidului în comunitate înseamnă o operă de artă și o convenție umană, de aceea ea nu apare ca un rod al întâmplării, ci ca o consecință a ordinii naturale a lucrurilor. Reiese că ea își așteaptă rândul.

Fiecare "eu" are nevoie să aparțină la ceva pentru siguranță și stabilitatea conștientizată, chiar dacă aceasta presupune inconveniente. Apartenența la cultura europaană ne-ar defini existența, însă ne-ar impune și unele cerințe. Integrarea în comunitatea europeană este o invenție, un curaj intelectual al fiecăruia, care pentru a deveni realitate, are nevoie și de un curaj economic, de unul politic, de unul social și de o acțiune dezinteresată.

Astăzi, asistăm la o transformare semnificativă a diverselor domenii ale societăților, precum economia, piața muncii, sistemul social și cel politic, la nivel atât național, regional, cât și global. În același timp, sistemul de învățământ din Republica Moldova se adaptează la această schimbare inițiind reforme profunde pentru a atinge obiectivele economice, sociale și politice ale noii societăți. În acest context, instituțiile de învățământ sunt determinate să-și redefinească și să-și adapteze funcțiile, creând-și spațiul autonom de luare al deciziilor și jucând un rol inovator în cadrul mediului socio-economic. La momentul actual în majoritatea țărilor europene statul a fost și continuă să rămână cel mai important finanțator al instituțiilor de învățământ de orice nivel, chiar și la nivelul învățământului superior. Prin urmare el așteaptă ca instituțiile să ofere și să pună în aplicare strategii și politici promovate de el pe baza unor relații contractuale eficiente și care nu ar implica o reglementare detaliată a Guvernului. Instituțiile de învățământ deși au obținut un progres la capitolul de transfer la autogestiune privind gestiunea internă de ordin academic, de personal și parțial financiar pentru a-și realiza misiunea și de a-și găsi modalități de asigurare a unei independențe financiare oricum e nevoie de timp, de adaptare la noile cerințe. Autonomia este un concept cu o vagă amploare în special pentru instituțiile de învățământ din țara noastră care de-a lungul timpului au urmat un model centralizat de finanțare și ordonare de sus. Acum autonomia este înțeleasă diferit în întreg sistem, în același timp este o acceptare largă a noțiunii de autonomie, prin care, în primul rând, se înțelege o responsabilitate sporită privind activitatea educațională. În al doilea rând, autonomia necesită un cadru regulator conform căruia să se poată opera clar și transparent, deoarece s-ar putea că, în timp ce unele modificări duc la un grad sporit de libertate, tot aceste modificări pot provoca un regres în libertatea de decizie la alte niveluri. Astfel, este esențial nu numai a evalua nivelul de autonomie, dar și de a acorda mai multă atenție necesităților și domeniului instituției.

Un proiect de mare valoare desfășurat de Uniunea Europeană reprezintă extinderea sa, sau mai bine zis reunificarea continentului european, care a fost divizat în urma celui de-al Doilea Război Mondial. De-a lungul istoriei, au existat și alte valori de extindere într-o Europă fragmentată, dar procesul actual contribuie la îndeplinirea visului părinților fondatori ai UE: crearea unei Europe unite și libere. Europenii sunt conștienți de semnificația păcii, stabilității și prosperității unei țări. Evenimentele din ultimii ani demonstrează odată în plus necesitatea integrării, materializarea unei viziuni, din păcate, este adesea trecută cu vederea atunci când securitatea și prosperitatea în Europa sunt considerate ca avantaje garantate. Dacă nu acordăm timpul necesar pentru a reflecta, vom vedea că această viziune este în centrul scopului UE și al procesului său de extindere: reunificarea popoarelor europene într-un cadru constituțional care încurajează cooperarea lor pașnică și stabilitatea.

În acest context un obiectiv ambițios al UE este de a permite tuturor cetățenilor UE să beneficieze de cea mai bună educație și formare profesională. Deși fiecare stat membru este responsabil pentru propriul său sistem de educație și formare profesională, UE are un rol important de sprijin. Instituțiile europene încurajează cooperarea și schimbul de bune practici între statele membre, venind în completarea eforturilor și a reformelor naționale. Ca priorități ale agendei politice europene menite să le permită tinerilor să beneficieze de cea mai bună educație și formare și, în cele din urmă, de locuri de muncă sigure, UE propune numeroase inițiative noi și revizuite. De aceste facilități, o bună parte, la momentul actual ne putem folosi și noi. Ca exemplu programul Erasmus+ care stimulează mobilitatea în scopul învățării în întreaga Europă și dincolo de granițele acesteia. Este unul dintre cele mai renumite, lăudate și mai de succes program al UE. De mai bine de 35 de ani, programul le oferă tinerilor posibilitatea de a-și lărgi orizontul mergând în străinătate. Erasmus+ aduce o valoare adăugată la nivel european, depășind ceea ce țările participante ar putea realiza în mod individual. Erasmus+ și programele care l-au precedat au avut un impact pozitiv asupra a mai mult de 12 milioane de europeni: ajutându-i să se dezvolte pe plan profesional și personal; consolidând identitatea și valorile europene.

La moment Programul Erasmus+, conform obiectivelor stipulate pentru anii 2021-2027 pune accentul în special pe: incluziunea socială, tranziția verde și tranziția digitală, promovarea participării tinerilor la viața democratică. Acest program sprijină prioritățile și activitățile stabilite în proiectul privind Spațiul european al educației, în Planul de acțiune pentru educația digitală (un set de inițiative pentru o educație digitală de înaltă calitate, favorabilă incluziunii și accesibilă în Europa) și în Agenda europeană pentru competențe. De asemenea, programul: contribuie la punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale, pune în aplicare aspectele Strategiei UE pentru tineret 2019-2027, contribuie la dezvoltarea dimensiunii europene în sport.

Perspectiva aderării la UE în calitate de membru cu drepturi depline ne oferă încrederea că vom realiza tranziția spre democrația pluralistă și o economie de piață dezvoltată, o educație de perspectivă și de calitate, o continuitate pe calea reformei și o perspectivă a stabilității, o condiție prealabilă pentru restabilirea prosperității economice și sociale care, la rândul său, va constitui fundația stabilității pe termen lung în Republica Moldova.

Aderarea la Uniunea Europeană aduce, în primul rând, beneficii tinerei generații din Republica Moldova, care se va dezvolta bazându-se atât pe valorile naționale, cât și pe cele europene. Această dezvoltare se poate desfășoară într-un cadru ce promovează principiile democrației, libertății, unității în diversității culturale și spirituale. Când discutăm despre tineri, trebuie să subliniem importanța educației și învățământului, deoarece acestea stau la baza formării lor. După mine educația orientată spre valorile europene ar urmări obiective ca: Dezvoltarea unei identități europene în concordanță cu identitatea națională și etnică a fiecărui individ; Pregătirea tinerilor pentru a-și exercita drepturile ca viitori cetățeni europeni și pentru a-și asuma responsabilități asociate acestor calități; Modelarea conștiinței individuale și comunitare în direcția dezvoltării și adoptării valorilor europene; Dezvoltarea sentimentului de apartenență a culturii și civilizației europene, cu respect deplin pentru culturile și civilizațiile non-europene.

Aderarea la Uniunea Europeană oferă tinerilor din Republica Moldova o oportunitate unică de a se integra mai profund în comunitatea europeană și de a contribui la promovarea valorilor europene în țara lor natală. Educația orientată spre aceste valori este un instrument esențial în acest proces,

oferind tinerei generații cunoștințele și competențele necesare pentru a deveni cetățeni europeni activi și conștienți.

În acest sens educația joacă un rol semnificativ în promovarea valorilor europene comune, în dezvoltarea culturilor și a limbilor diverse din Europa și în dezvoltarea cetățenilor europeni bine informați și implicați. Integrarea în Uniunea Europeană poate fi realizată doar de către cetățeni conștienți că destinul lor este strâns legat de modul în care gândesc și acționează, și de nivelul lor de civism. Educației, în acest proces, îi revine un rol esențial, iar statul poate avea un rol minor în acest sens. Individul trebuie să-și păstreze autonomia, dar trebuie să devină și să se comporte ca un cetățean liber și responsabil, capabil să contribuie la construirea unei țări europene autentice și unite.

Procesul de aderare la Uniunea Europeană și aspirația de a deveni parte a structurilor europene, fără îndoială, o provocare semnificativă pentru o societate și pentru întregul său sistem educațional, incluzând toate nivelurile acestuia: formal (instituțional, școlar și universitar), non-formal. (activități extrașcolare și extra curriculare) și informal (implicarea în instituții culturale și în mass-media). Orice provocare poate fi stimulată și, în măsura în care este benefică, necesită răspunsuri exprimate prin atitudini, convingeri și acțiuni constructive menite să promoveze și să susțină acest proces. Prin urmare, procesul de aderare la Uniunea Europeană și perspectivele de integrare în structurile europene o provocare majoră, care necesită răspunsuri traduse în politice educaționale și comunitare. Aceste politici sunt esențiale pentru a crea un cadru propice pentru dezvoltarea unei identități europene bazate pe valori naționale și pentru consolidarea cetățeniei europene în contextul identității naționale.

Educația și formarea sunt cele mai bune investiții în viitorul Europei. Ele au un rol extrem de important în stimularea creșterii economice, a inovării și a creării de locuri de muncă. Sistemele europene de educație și formare trebuie să le ofere cetățenilor cunoștințele, aptitudinile și competențele de care vor avea nevoie în viitor ca să poată inova și prospera. Educația ar trebui să ajute ca tinerii să dobândească puterea de a se exprima și de a interacționa, de a participa și de a modela viitorul unei Europe caracterizate de democrație, solidaritate și incluziune.

Avansarea procesului de integrare europeană prin educație învățământ

este un aspect crucial pentru construirea unei Uniuni Europene puternice și coezive, și acestea se pot dezvolta prin următoarele contribuții a educației la procesul de integrare europeană:

✓ **Promovarea valorilor europene comune**: În școli și universități, elevii și studenții pot învăța despre valorile fundamentale ale Europei unite, cum ar fi: democrația, drepturile omului, statul de drept și solidaritatea. Aceasta contribuie la dezvoltarea unei identități europene comune și la consolidarea coeziunii sociale.

✓ **Înțelegerea culturilor și a limbilor europene**: Procesul de integrare europeană presupune colaborarea între statele membre cu limbi și culturi diferite. Prin intermediul educației, se pot promova învățarea limbilor străine și înțelegerea culturilor europene diverse. Cunoașterea a două limbi în plus față de limba maternă ar trebui să devină o normă. Competențele în materie de multilingvism ar trebui considerate ca fiind un element structural important al unui Spațiu european al educației. Acestea favorizează înțelegerea și diversitatea, și contribuie la promovarea valorilor europene. O țară care tinde a fi parte a UE ar dori să adopte și să îmbunătățească măsurile care vizează promovarea multilingvismului și îmbunătățirea calității și a eficienței învățării și predării limbilor străine.

✓ **Dezvoltarea cetățenilor europeni informați și implicați**: Educația, axată pe consolidarea Uniunii Europene și a instituțiilor ei, ajută cetățenii să înțeleagă mai bine modul în care funcționează UE și să fie mai implicați în procesul democratic. Acest proces poate duce la o participare mai activă în alegeri europene și la o mai mare susținere pentru proiectele europene.

✓ **Promovarea cercetării și inovării** : Universitățile europene au un rol esențial în cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică. Prin intermediul finanțării europene și a colaborărilor transfrontaliere, educația superioară contribuie la avansarea cunoașterii și a inovației, consolidând astfel poziția Europei pe plan global. Aici putem discuta și despre tehnologiile digitale, care îmbogățesc procesul de învățare în variate moduri și oferă oportunități de învățare care trebuie să fie accesibile tuturor. Îmbunătățirea învățării și a predării în era digitală, precum și actualizarea competențelor și recalificarea persoanelor care învață și a educatorilor, prin furnizarea de programe de formare privind competențele digitale, sunt de o importanță reală.

✓ **Combaterea stereotipurilor și a discriminării**: Educația poate contribui la combaterea stereotipurilor și a discriminării, promovând egalitatea de gen, diversitatea culturală și incluziunea socială. Aceasta este esențială pentru construirea unei societăți europene mai echitabile și pentru promovarea coeziunii sociale. În acest context acum se lucrează mult în țara noastră. Toată lumea ar trebui să poată avea acces la o educație de înaltă calitate, indiferent de mediul socioeconomic al fiecăruia. UE depune eforturi pentru a oferi tuturor copiilor, inclusiv celor din regiuni defavorizate din punct de vedere socioeconomic, precum și celor care provin din toate mediile socioeconomice, acces la sistemele de educație și îngrijire timpurie. Astfel obiectivul UE este de a asigura o educație incluzivă și de înaltă calitate pentru a sprijini dezvoltarea tuturor persoanelor care învață. Se pot depune mai multe eforturi pentru a promova atractivitatea și importanța vocației de cadru didactic și ale altor categorii de personal didactic și pentru a sprijini perfecționarea continuă a acestora. Este necesar să ne unim forțele pentru a reduce rata de părăsire timpurie a școlii în Europa și a spori oportunitățile de acces egal la educație.

✓ **Mobilitatea și schimbul de experiență**: Programele de schimb pentru studenți, profesori și cercetători permit mobilitatea la nivel european, facilitând schimbul de cunoștințe și experiențe. Aceste instrumente contribuie la creșterea cooperării între instituțiile de învățământ și la consolidarea legilor între state membre. Aici putem vorbi și despre recunoașterea calificărilor dobândite în cadrul învățământului de la orice treaptă care ar trebui recunoscute în întreaga UE. În vederea asigurării unei mobilități fără sincope a persoanelor care învață în întreaga Uniune, trebuie să existe o mai bună cooperare între sistemele de educație și formare pentru a încuraja recunoașterea academică a calificărilor și a perioadelor de studiu în străinătate.

Concluzii:

- Educația și învățământul au un rol important în susținerea procesului de integrare europeană, contribuind la formarea unei cetățenii europene active. Instituțiile educaționale promovează valorile comune europene și facilitează cooperarea între statele membre. Prin urmare, investițiile în educație și învățământ contribuie la construirea unui viitor solid și unitar pentru Uniunea Europeană.

- Europa este mult mai mult decât o simplă regiune geografică sau istorică ea este o comunitate complexă de populații cu diversitatea lor, iar conceptul de „european" reprezintă un individ al contradicției creative, responsabil pentru vocația în cadrul societăților și deschis la dialog, cu un angajament solidar și implicat într-un cadru democratic.
- Procesul de integrare europeană pentru Republica Moldova este esențial pentru construirea unui stat unit și liber, democrat și dezvoltat. Aderarea la Uniunea Europeană ne va oferi, în special tinerilor, oportunitatea de a ne dezvolta pe baza valorilor europene și naționale, într-un cadru care promovează democrația, libertatea și solidaritatea.
- Educația are un rol crucial în procesul de integrare europeană, promovând valorile comune europene, dezvoltare culturilor și limbilor europene, combaterea discriminării, și contribuind la dezvoltarea unei cetățenii europene active. Investițiile în educație și învățământ sunt esențiale pentru construirea unui viitor solid și unitar pentru țara noastră ca parte componentă a Uniunii Europene.

Referințe bibliografice:

1. EȘANU, Rodica, GORAȘ-POSTICĂ, Viorica, Integrare europeană pentru tine: Ghid metodologic pentru profesori, Centrul Educațional "Pro Didactica", Chișinău, 2009, 112 p., ISBN 978-9975-9745-7-8.
2. CAZACU, Tamara, GHICOV, Adrian, VICOL, Nelu, Integralizarea național-europeană a valorilor educației umaniste : Studiu monografic, Institutul de Științe ale Educației, Chișinău, 2015, 80 p., ISBN 978-9975-48-092-5.
3. https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/education-area/
4. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Integrarea%20europiana%20prin% 20educatie%20si%20invatamint.pdf